

DOI 10.36074/logos-14.10.2022.24

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕЗІЇ НА ПРИКЛАДІ НІМЕЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Брезгалова Єлизавета Олексіївна

здобувач вищої освіти філологічного факультету
Київський університет імені Бориса Грінченка

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

Ільчук Ольга Андріївна

старший викладач кафедри германської філології
Київський університет імені Бориса Грінченка

УКРАЇНА

Літературний переклад являє собою надзвичайно складну й різносторонню діяльність, адже перекладач мусить звертати увагу не лише на точність інформації, а й на її естетичну та гармонічну подачу. Говорячи ж про переклад поезії, ми стикаємося із ще більшою кількістю тонкощів і різнобіжностей: римуванням, віршованими розмірами, ритмом, інтонацією тощо.

Окремої уваги заслуговує німецька поезія: вона посідає одне з перших місць у розвитку світової літератури та має достатньо велику кількість нюансів при перекладі, отож ми ознайомимося з основними аспектами перекладу поезії саме на прикладі німецької літератури.

Щоб мати змогу охопити основні деталі перекладу лірики, розглянемо їх з точки зору такої науки, як лінгвістика. Лінгвістика, як відомо, має декілька розділів, й одним із них є фонетика [1].

Фонетика є надзвичайно важливою складовою при перекладі ліричних творів, оскільки потрібно брати до уваги інтонацію, наголоси, кількість слів і складів, римування тощо. Візьмемо як приклад перші рядки вірша Гейне "Лорелея":

"Ich weiß nicht, was soll es bedeuten,
Daß ich so traurig bin;" [2]

У строчках присутня алітерація з пануванням фрикативних сибілянтів [s], [z] та прослідковується асонанс голосного [i]. Алітерація підсилює виразність та емоційність вірша, асонанс підкреслює милозвучність твору; саме тому важливою частиною перекладу поезії є урахування та, по можливості, збереження стилістичних прийомів автора оригіналу.

Ще одним розділом лінгвістики є морфологія, яка також виконує певні функції у ліричному творі. Наприклад, як у строфі із балади Гете "Лісовий цар":

"Dem Vater grausetz, er reitet geschwind,
Er halt in den Armen das achzende Kind,
Erreicht den Hof mit Muh und Not;
In seinen Armen das Kind war tot" [3].

У цих рядках наявна значна кількість дієслів; і хоча не можна однозначно стверджувати про переважання дієслівного стилю, адже іменників також досить багато, без сумнівів можна прослідкувати значну кількість дій, динамічність строфи. Завдання перекладача — максимально передати цю динамічність, дати читачу відчуття напруженості й інтенсивності подій.

Окремої уваги заслуговує також лексика у поетичних творах. Лексика формує безпосередньо стиль твору, а тому її дослідження для перекладу є надзвичайно важливим. Найпростішим способом зберегти стиль оповіді є визначення типу переважаючої частини лексики й орієнтування на неї впродовж усього тексту. Прикладом послугодуть рядки із твору Гете "Фауст":

“Ihr drängt euch zu! nun gut, so mögt ihr walten,
Wie ihr aus Dunst und Nebel um mich steigt;
Mein Busen fühlt sich jugendlich erschüttert
Vom Zauberhauch der euren Zug umwittert” [4].

У цих строчках помітні поетичні архаїзми, й сучасний перекладач, працюючи над текстом, мусить це усвідомлювати й відтворювати стиль, притаманний 18-19 століттю і власне Гете.

Досить частим у поезії є використання синтаксичних художніх прийомів. До поетичного синтаксису належать такі стилістичні фігури як інверсія, градація, антитеза, риторичні питання тощо [5]. Яскравим прикладом є строфа із віршу Гете “Травнева пісня”:

“Wie herrlich leuchtet
Mir die Natur!
Wie glänzt die Sonne!
Wie lacht die Flur!” [6]

Як ми можемо бачити, у цій строфі слово “wie” повторюється на початку кожного рядку. Такий стилістичний прийом називають анафорою; він призначений акцентувати увагу читача на певному слові чи думці, яку хотів донести автор, тож перекладач має вловити цю думку й передати її так само добре, як і поет.

Підсумовуючи, можна зазначити, що переклад поезії потребує неабияких зусиль та вмінь; перекладач має брати до уваги усі, навіть найдрібніші деталі (інтонацію, окремі слова, стилістичні фігури тощо) й розглядати твір з різних боків, для того щоб переклад вийшов не гірше, ніж оригінал.

Список використаних джерел:

- [1] Кияк, Т. Р., Науменко, А. М. & Огуй, О. Д. (2008). *Перекладознавство (німецько-український напрям)*. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет".
- [2] Die Lorelei. URL: http://dichter24.de/Heine--Die_Lorelei.html
- [3] Erlkönig. URL: <https://kalliope.org/da/text/goethe2000010805>
- [4] Гете, Й. В. (2006). *Фауст, трагедія, перша частина*. Санкт-Петербург: Каро.
- [5] Поетичний синтаксис: інтонація та фігури. URL: <https://studfile.net/preview/9961920/page:16/>
- [6] Mailed. URL: <https://www.staff.uni-mainz.de/pommeren/Gedichte/mailed.html>